

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Parochijs. Consilium CCCCXXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

chiani alibi contingentis, non debeat defraudari jure suo; quod non tam pro funere datur & percipitur, quam ratione præteriti temporis, quo parochianus fuit communi templo usus, divinum officium audit, sacramenta ordinariè percipit: & quod maxima pars horum jurium convertatur ad sustentationem fabricæ Ecclesiæ, quam ex hujusmodi contributionibus sustineri æquum est: ut & æquum est, illius ministris, quod se sustineant, aliquid sic conferri. Nec minus æquum respectu Ecclesiæ, ubi quis moritur, & sepelitur, eadem ratione, propter novissimè exhibita sacramenta & sepulturam, ex laudabili consuetudine aliquid solvi: prout hujusmodi jurium funeralium collatio & receptio tota est ex consuetudine, & ex laudabili observatione; à qua recedere non oportet, & c. Ad apostolicam, Decius d. consil. 215.

9. Quod obijcitur, dictam Domicellam Mariam solam in solidum conveniri non potuisse, cum M. Guiljelmum Swittenum fratrem suum coherentem habeat; & ex lege xix. Tabularum hereditariarum actiones non adversus unum heredum in solidum, sed adversus omnes pro portionibus hereditariis proponendæ sint, l. 1. Si certum petatur, l. Pro hereditariis C. De hered. action. nihil momenti habet: ideo quod ex consuetudine Lovaniensi hac in parte à jure communi recessum sit, ac receptum, ut singuli heredes in solidum conveniri possint; reliqua conventis sua actione contra coherentem pro sua portione. Quæ consuetudo scripto comprehensa, per Actores est exhibita, & per partem Ream recognita; addita tantum restrictione, quod illius usus sit coram Scabinis Oppidi Lovaniensis in causis seu litibus originem ex literis Scabinalibus habentibus. Sed improbabilis est ea restrictio; cum scripta consuetudo simpliciter & indeterminatè ad personas quascunque referatur, & ex causis aut loco iudicii non restringatur.

Improbabile etiam est, quod obijcitur Actores plus debito petijisse: id enim verum non est, in spe initio hujus litis; in quo Pastor S. Petri adhuc in lite erat; qui quia ei per partem Ream solum seu satisfactum erat, meritò à lite desistere debuit, & potuit: atque ita mansit lis in effectu dumtaxat super portione dictam Ecclesiam, & illius Mamburnos contingente, l. Quidam existimaverunt Si cert. per. Prout etiam Actores ad cavillationem partis Reæ subterfugiendum, summam petitionis suæ postea ad portionem ipsi seu dictæ Ecclesiæ competentem diminuerunt: quod sine periculo etiam expensarum facere potuerunt in quacunque parte litis; etiam post litem contestatam: præsertim quia pars Rea totum petitum debitum negaverit; & in nulla illius parte se teneri sustinuerit, DD. in l. Edita C. De edendo, lason in §. si minus Insist. De action. & ibi Zasius nu. 7. l. Eum quem temere De iudicijs, Rebuff. in tract. de expens. artic. 1. Gloss. 1. nu. 21. ad consil. Regias tom. 3. Concludendo igitur dicimus partem Ream ad dictam Actorem sic diminutam petitionem, simul & in expensis litis, condemnandam esse.

De Parochijs.

SUMMARIVM.

Candelarum residua in sepulturis cui cedant.

1. Exigui de rebus etiam curandam.
2. Relato quod inest censetur relationi inesse.
3. conclusio in possessorio non alteratur ex deductione proprietatis.
4. Probandum quid sit in possessorio.
5. Custodi officium.
6. Candelarum in Ecclesia cura ad quem pertineat.
7. Candelarum residua in templis ad quem spectent.
8. Generaliter ius quibades in Ecclesia, censetur etiam habere in appendicis.
9. Oblationes factæ in capella ad quem pertineant.
10. Commodi causa cessante cessat commodum.
11. Possessionem amittit qui prohibitus acquiescit.
12. Protestatio clandestina non prodest.

CONSILIVM CCCCXXXVI.

Quæ inter Adrianum Standaerts Custodem seu Matricularium Ecclesiæ Collegiæ & Parochialis Oppidi Arschotensis Impetrantem, ac Magistrum seu Provisorum fabricæ ejusdem Ecclesiæ, coram Venerabili D. Officiali Leodiensi instituta est lis, exigui admodum momenti est, quoad id, de quo controversitur; ita ut impensa fructum edat. * Res enim de qua controversitur tam infrequens est, ut Impetrans exemplum aliquod exerciti juris, quod præstendit, nullum proferre possit: & ab Opponentibus unum tantum proferatur ex morte uxoris Domicelli Arnoldi Eynatten, quod possessionem & exercitium contrarium ex eorum parte convincat, ut mox dicetur. Sed cum de rebus exiguis quæstiones, propter rerum consequentias, contenti semper non debeant; ipsque perinde ac magni iudex notionem suam interponere & accommodare debeat, Tirag. in tract. de iud. in rebus exiguis ferent. non detrectabimus ad petitionem Opponentium manum causæ admove, & succincta deductione demonstrare, quod Impetrans ex conclusione, quam in hac causa proposuit, obtinere non possit; sed Opponentibus absolvi debeat. Enimvero dicta conclusio aliud nihil continet, quam ut declaretur literas inhibitorias poenales in hac causa bene & iuste esse impetratas & obtentatas; eosdemque Opponentibus condemnandos, ut literis hujusmodi pareant, sub poenis & censuris in ijs mentionatis.

Qua conclusione ad dictas literas relata, & virtute relationis eadem conclusione ex contentis dictarum literarum dilatata (quicquid enim inest relato, censetur referenti inesse, l. Asserto De hered. inst.) constat, dictum Impetrantem nullo petitorio, sed possessorio iudicio magis egisse. Eo enim non tendunt dictæ literæ, ut Impetranti declaretur jus competere auferendi retinendique panum seu instratum, quod cenotaphijs iniicitur, necnon reliquias candelarum, quæ post exequias celebratas aliquot hebdomadibus ad tumulum seu sepulcrum accenduntur. Neque etiam specialiter proposita vindictio eorum, quæ Opponentibus ex tumulo seu sepulchro Domicelli

Arnoldi Eynatten abstulisse dicuntur; sed tantum per modum & speciem iudicii possessorij proposita est querela de vi turbativa seu turbatione Imperantis in allegato suo iure & possessione percipiendi dictum pannum, ac reliquias candelarum: eo enim pertinent dispositiva ac preceptiva verba dictarum literarum, *ut statim & indilate, vel saltem absque mora notabili post executionem presentium de & a supranarratis turbationibus, molestationibus, impedimentis, comminationibus, iactantijs, usurpationibus & presumptionibus, cessent penitus & desistant, attentataq; in contrarium revocent, cassent &c.* Sic quod tam ex medio concludendi, quam ex ipsa conclusione, evidentissimum sit, possessorium iudicium hic institutum fuisse; nulla facta petitione, ut declaratur jus percipiendi dictas reliquias candelarum & lugubrem pannum ad se pertinere: etiam si in articulis aliqua contineri videantur, quae causam proprietatis contingunt. * Non enim tam inspicendum est, quae sit petitionis causa, quam quid & quomodo petatur, unde conclusio libelli in possessorio non alteratur ex narratione facta de proprietate, *panor. in c. Ex parte 33. De foro compet. Decim. consil. 28. Pro tenui facultate nu. 3. & consil. 62. In causa qua agitur.*

4. Iam vero ut Actor in possessorio sive retinenda, sive recuperanda, aut redintegranda obtineat, necessarium est, quod probet possessionem rei, de cuius turbatione & impedimentis conqueritur, apud ipsum fuisse tempore petiti & obtenti interdicti, *l. 1. §. est igitur Vis possidetis*; quia ubi non est possessio, non est spoliatio aut turbatio, *c. Ad dissolvendam de despons. impub.* Possessionem, inquam, veram in rebus soli, vel quasi possessionem in iuribus incorporalibus: quale est istud jus percipiendi praedicta; pro quibus iuribus incorporalibus etiam possessorium datur, *c. Sicut De re iudic. c. fin. de despons. impub.*

Cum igitur ex omnibus testimonijs, quibus in hac causa Impetrans utitur, non constet de aliqua possessione Impetrantis, aut ejus praedecessorum, quoad hanc controversiam facultatem percipiendi in choro B. Mariae dictae Ecclesiae Arschoten-sis; non potest, non probata possessione, quae impetrationis causa fuit, impetratio literarum censeri justificata: praesertim cum ex adverso constet (ut jam mox dicetur) Opponentem in possessione contraria fuisse.

Sed etsi petitorio solo actum fuisset, aut possessorio commixtum petitorium in praedictis literis, aut conclusione Impetrantis, quod iure permissum est, *c. 2. & 3. De causa poss. & propriet. nihil* 5 magis obtinere deberet Impetrans, * In primis enim nullo iure cautum invenitur, quod ad Custodem templi huiusmodi candelarum reliquias, aut instratus pannus lugubris pertineat. Quamvis enim ad Custodis officium pertineat cura luminarij & incensi in accendendo cereos, lampades & lucernas, 6 *c. 1. & 2. De offic. Custodis*; * ad curam tamen Sacrificae pertinent luminaria, sive in cera sive in oleo, *c. 1. de offic. Sacrificae*; ut scilicet ea custodi accendenda & extinguenda exhibeat, *Panorm. in d. c. 1. de offic. Sacrificae*. Sic quod praecipua cura luminariorum sit Sacrificae: quia ipse ea procurare & exhibere; Custos tantum accendere & extinguere debeat:

ideoque reliquiae candelarum ad eum potius, qui luminariorum exhibendorum curam habet, reverti debeant. Ita quod certo constet Impetrantem in eo, quod petit, fundatam in iure communem non habere intentionem.

Et quamvis a ratione alienum non sit, si Custodi templi ex consuetudine huiusmodi reliquias, & pannus relinquantur pro opera sua accendendi, extinguendique candelas, & infernendi panni, quemadmodum fere huiusmodi candelarum & vestium emolumenta, pro usu & praescripta consuetudine cuiusque templi percipiuntur & distribuuntur, *Gloss. & DD. in Clement. dudum De sepult. potestas tamen huiusmodi consuetudinis suos fines, & solitum ac consuetum in huiusmodi rebus usum non excedit*; ut tantum consuetudine atque usu praescriptum censeatur, quantum longissima possessione possessum, *c. 2. & ibi Doct. De capli. Monach. post. in c. 1. De relig. domib.* Quia igitur Opponentem negant Impetrantem, ejusque praedecessores huiusmodi juris exercitium aut possessionem habuisse in hac Capella; neque ab Impetrante profertur ullum exemplum exercitii huiusmodi juris in eadem; & Opponentem contrarium asserendo per plura testimonia probaverunt non tantum negativam, quod non viderint aut sciverint, quod Custos umquam huiusmodi candelarum reliquias aut pannum lugubrem in dicta Capella perceperit: sed etiam affirmativam, quod ipsi Magistri fabricae ac dictae Capellae gubernatores, huiusmodi reliquias perceperint ex morte & sepultura Domicellae Annae de Busleiden uxoris dicti Domicelli Arnoldi, ex cujus sepultura haec quaestio in litem producta est; quod ultra testimonia Opponentium Impetrans quoque satis constituit: nulla potest esse dubitatio de eorumdem Opponentium defectione; cum unicum istud exemplum sufficiat ad abruptendam omnem considerationem possessionis, & ex causa possessionis utendi aliquo interdicto aut mandato possessorio praesertim quia ex iisdem testimonijs constet, illud desumi ex novissima sepultura, quae sepulturam Domicelli Arnoldi praecessit.

Allegat Impetrans generalitatem juris sui per Ecclesiam Arschotensem, quae etiam iuri conformis est, *c. 1. & 2. De offic. Custodis*; ita ut quod in Ecclesia juris habet, merito quoque in eis coherentibus appendicibus obtinere debeat: ut sit eadem ratio totius & partis, *l. Quo de tota de re iudic. Verum cum in omni iure generi per speciem derogetur, l. In toto De reg. iur. c. Generi eod. tit. lib. 6. & quod in specie constitutum vel servatum est, praeponderet illi, quod respectu totius universi obtinet*: sit, ut cum haec Capella aliam faciem gubernationis & administrationis habeat, alio quoque iure censi, & minime respectu totius universi per omnia iisdem regulis insisteri debeat. Cum ergo probatum sit, & per Impetrantem confessum, quod haec Capella nulla ratione ad curam Custodis pertineat; sed illa specialiter regatur, claudatur, aperiatur, mundaetur, cereae candelae in illa etiam super tumulis accendantur & extinguantur per Magistros fabricae; quodque emolumenta ejusdem Capellae alijs dictae Ecclesiae emolumentis non commisceantur, & de illis

illis speciales rationes reddantur; certum ac manifestum est, Impetrantem jus suum, quod ratione custodiæ generaliter in dicta Ecclesia exercet, in hac Capella exercere non posse.

9. Quomodo etiam generaliter observatur, ut licet quæcumque oblationes aut legata Ecclesiæ dantur, vel relinquuntur, pertineant ad ejus Rectorem, etiam si dentur aut relinquuntur alicui altari vel Capellæ in illa: non pertineant tamen ad Rectorem Ecclesiæ, si Capella bona distincta aut gubernationem separatam ab Ecclesia habeat, *Felin. in c. Ex parte 2. nu. 4. prescript.* Et quid mirum est id in hac Capella statui; cum Impetrans fateatur jus suum non extendi ad chorum Ecclesiæ, & velut illius caput?
10. Rursum cum hujusmodi emolumentum perceptionem Impetrans fundet in onere & labore suo, quem sustinet in accendendis & extinguendis cereis; consequens est, ut, quoniam in hac Capella hujusmodi onus minime sustinet, & ut sustineret magistri fabricæ in dicta Capella numquam passi sunt; emolumenta ratione hujusmodi operis non percipiant; cessante namque causa commodi & emolumenti, ipsum emolumentum cessare debet, *l. Eum qui iuravit & ibi Bart. & Alex. De iureiur.*
11. * Quod in proposito casu dubitationem habere non debet ex eo, quod idem Impetrans in funere seu sepultura præfata Domicellæ Annæ tentaverit hujusmodi juris usurpationem in præfata Capella; sed prohibitus à Magistris fabricæ, ne officium Custodis in ea exerceret, cereosque tumulo dictæ Domicellæ Annæ appositos accenderet, aut extingueret, acquieverit, ut ei ejus confessione constat. Quæ acquiescentia omnem illius possessionem, si quam prius habuit, extinxit, *l. Sed si noluit, cum sine l. præceden. l. 3. §. si quis nunciat De acquir. posses.* & ex sequente temporis cursu, præsumptione in præteritum retroactâ, defectum juris arguit, *argum. l. si quisque De divers. & tempor. prescript.* Contigit enim hujusmodi tentata usurpatione &
12. prohibitio ante plures annos. * Cujus effectum nihil refundit allegata Impetrantis protestatio: tum quod de eâ non constet aliter, quam ex nuda Impetrantis assertione: tum quod si vera est, uti Impetrans allegat, sit clandestina; hoc est absentibus Opponentibus seu Magistris fabricæ facta, nec ijs intimata: qualis clandestina protestatio nullam vim habet, *Felin. in c. consultum De offic. deleg. tum quod non appareat de prosecutione hujusmodi protestationis, neque etiam de jure protestanti ante tempus protestationis competente, l. Tutor in princ. De minorib.*

Proinde cum neque de possessione, neque de jure Impetrantis appareat; neque ullum extet Opponentium factum turbativum, aut impeditivum; existimo non secundum conclusionem præfati Impetrantis, sed per omnia secundum conclusionem, quam Opponentes in hac causa proposuerunt, judicandum esse.

De Parochijs.

S V M M A R I U M.

Erectio Capellæ in parochialem.

1. Episcopus potest Capellam in parochialem erigere.
 2. Altare unum cooperiendum non est, us alterum denudetur.
- Conf. Wamef. Tom. II.

3. Ecclesia vetus an nova aliquid de suo in dotem dare debeat.
4. Ecclesia nova tenetur veteri recognoscere censum.
5. Ecclesia nova erectioni an liceat contradicere.
6. Ecclesiæ veteri ius patronatus reservandum in erectione novæ Ecclesiæ.

CONSILIVM CCCCXXXVII.

IN potestate Episcopi est, in amplitudine aut latitudine parochialis Ecclesiæ, Capellam intra ejus limites sitam in parochialem erigere, & à matrice Ecclesia dismembrare;

* exigente utilitate publicâ, propter loci distantiam, quæ per pluvias & tempestates difficilem facit aditum ad veterem parochialem Ecclesiam, *Ioan. Bapt. Ferrer. consil. 36. Puto quod etiam, Steph. Bertrand. consil. 36. Viso casu vol. 2. part. 1. idque etiam invito Rectore parochialis Ecclesiæ, si postulante utilitate, vel necessitate publica reclamet; ut expresse jure decisum est, c. Ad audientiam 1. De Eccles. adif. Franc. marcus decisi. 1013. nu. 12. parte 1.* Ita tamen faciendâ est nova erectio, ut veteris Ecclesiæ Rectori non subtrahatur, quo honestè & competenter vivere possit. * Neque enim discooperiendum est unum altare, ut alic. 2. rum cooperiatur, c. 1. De usu pallij; nec patitur æquitas, ut cum tanta injuria illius fiat. * Quamobrem veteri Ecclesiæ omnes priores decimæ relinquendæ sunt, si illis ad sustentationem sui Parochi egeant; neque cogitur novæ Ecclesiæ Rectori, & nequidem ex redditibus villæ, in qua fuit Capella nunc in parochialem erecta aliquid concedere, nisi abundet, d. c. Ad audientiam in verb. ita dicitur redditibus abundare; sed vel subditorum, vel vicinorum Abbatum, aut Episcopi debet esse cura, ut novus Parochus sustineatur. Vsq.ue ad eâ, ut Panormitanus, in d. c. Ad audientiam nu. 7. las. Philip. Portius consil. 99. nu. 29. & seq. novum Parochum rejiciat ad opus manuum suarum potius, quam quod veteris seu matricis Ecclesiæ Rectori detrahatur ex eo quod ad honestam sustentationem ei necessarium est: * cum præterea hoc etiam requiratur, ut nova Ecclesia honorem veteri Ecclesiæ exhibere debeat solutione alicujus census aut redditus annui, d. c. Ad audientiam in verb. ut competens in ea honor, Rebus. in praxi benefic. lib. 1. tit. de erectione in curatum. * Cum ergo proponatur quod Reverendissimus Episcopus Namurcensis intendat Capellam de Landen sitam in & sub parochia Ecclesiæ de Seille erigere in parochialem, difficulter ei occurrere aut resisti poterit per Pastorem de Seille, si prædicta necessitatis vel utilitatis causa quoad parochianos subest, d. c. Ad audientiam in fine: sin verò minus subest, viâ juridicâ ei resisti poterit; cum veteris Ecclesiæ Pastoris consensus requiratur, quem invitus sine justa causa accommodare non cogitur. * Si nulla est contradicendi causa in erectione; justa erit quoad subtractionem fructuum prædialium seu realium. Nam obventiones quotidianas ægrè retinere poterit, sed pro ijs petere potest recompensam aliquam, d. c. Ad audientiam, c. De Monachis de præben. c. 1. eod. tit. lib. 6. * Præterea hoc in erectione novæ curate debet Episcopus, ut Rectori matricis Ecclesiæ reservetur ius patronatus in nova Ecclesia parochiali,

D d 4